

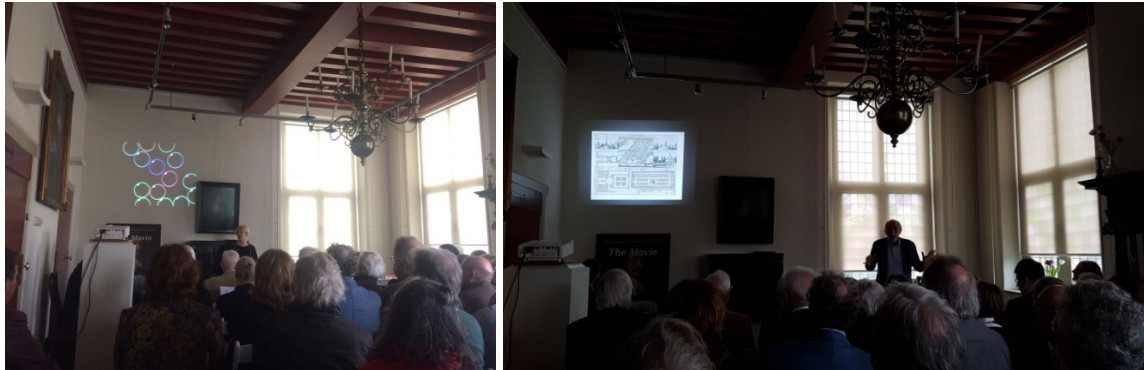
Terug in de sferen van Huygens

Verslag symposium Huygens en De Witt, 10 maart 2018

Op 12 maart stond de deur van de buitenplaats Hofwijck in Voorburg wijd open. Waar in de zeventiende eeuw Constantijn en Christiaan Huygens woonden, vond nu het symposium van de Vrienden van de Witt plaats. De dag stond in het teken van vader en zoon Huygens en hun relatie met raadspensionaris Johan de Witt.

Dat er geen betere plaats voor deze bijeenkomst was, maakte Peter van der Ploeg, directeur van Huygens' Hofwijck, duidelijk. We zaten in de huiskamer van de familie Huygens zelf. Zowel Constantijn als Christiaan hebben hier veel tijd doorgebracht. Dagvoorzitter Ineke Huysman, onderzoeker bij het Huygens ING, legde vervolgens uit waarom de relatie tussen Huygens en De Witt zo interessant is. Beide waren ze markante mannen in de Republiek, maar ze schreven niet rechtstreeks met elkaar. Kwam dit omdat Constantijn Huygens aan het hof verkeerde en Johan de Witt bij de regering? Het jaar 1650, de dood van Willem II, was voor hen beiden een keerpunt: De Witt werd belangrijker dan Constantijn Huygens, voor voorspraak kwamen de mensen nu bij hem.

Dat Constantijn Huygens een *homo universalis*, een veelzijdig man was, maakte Ad Leerintveld, voormalige conservator van de Koninklijke Bibliotheek en gastonderzoeker bij het Huygens ING bij het project Huygens Briefwisseling Online, in zijn lezing duidelijk. Als secretaris van stadhouder Frederik Hendrik (1584-1647) was Huygens een van de belangrijkste mannen in de Republiek. Daarnaast hield hij zich bezig met kunst, muziek, wetenschap en dichtte hij. In 1639 kocht hij een stukje grond: 'Hofwijck'. Hof betekent ook tuin, waardoor de naam een dubbele betekenis heeft: geweken van het drukke Haagse hof, trok hij zich hier terug in zijn tuin om tot rust te komen. Naar de harmonieuze verhoudingen van het menselijk lichaam, geïnspireerd door de Vitruviusman van Leonarda da Vinci (1452-1519), ontwierp Constantijn de buitenplaats met lange rijen bomen. Het huis staat centraal, het is het hoofd van de tuin. In 1651 voltooide hij het gelijknamige gedicht 'Hofwijck'. In 2824 regels neemt Constantijn de lezer mee met een wandeling over zijn buitenplaats, zijn grote trots.¹¹

Zoon Christiaan Huygens nam zijn intrek in Hofwijck rond 1687. Hier hield hij zich bezig met wiskundige en natuurkundige vraagstukken. Matthijs Ultee, gastonderzoeker bij het Huygens ING bij het brievenproject van Johan de Witt, zoomde in op de speciale relatie tussen de Christiaan Huygens en Johan de Witt. Net als Huygens was De Witt ook een briljant wiskundige. Zo schreef hij het boek *Elementa* over de meetkundige afleiding van verschillende kegelsneden. Ook praktische vraagstukken schuwde hij niet; zijn werk *De Waerdye* uit 1671 gaat over de hoogte van de lijfrente. Hiermee legt hij aan de hand van statistieken en kansberekening de principes van de levensverzekering uit. Tijdens hun jaren op de Universiteit Leiden ontmoetten Huygens en De Witt elkaar bij professor Frans van

1. Zie voor het gedicht: http://www.dbnl.org/tekst/huyg001vita01_01/huyg001vita01_01.pdf

Schooten jr. (1615-1660). Terwijl Christiaan zijn tijd volledig kon wijden aan de wetenschap, werd Johan al snel opgeslokt door regeringszaken. Toch correspondeerden ze met elkaar. Zo controleerde Christiaan de *Elementa* van De Witt voor het naar de drukker ging. Ook was Johan erg geïnteresseerd in de experimenten met het slingeruurwerk van Huygens; was dit de oplossing om de lengtemaat op zee te kunnen bepalen? In de Oost mislukten helaas de veelbelovende proeven door de deining op de zee en invloed van klimaatomstandigheden. Christiaan hielp De Witt ook met een praktisch probleem: hij ontwierp speciaal voor hem een slaapcabine die niet meedeinde op zee, om zo zijn zeeziekte tegen te gaan. Aan hun contact kwam echter een abrupt einde in 1672 toen De Witt bruto werd vermoord.

Het symposium sloot af met een rondleiding door Hofwijck. Na de lezingen kreeg men de gelegenheid zich voor te stellen hoe Constantijn hier van zijn rust genoot en Christiaan zijn tijd wijdde aan de wetenschap. Zo keek hij 's nachts vanaf de zolder door zijn ingenieuze telescoop naar de sterrenhemel en ontdekte dat de rare oren bij Saturnus in werkelijkheid ringen zijn. Net als Johan de Witt waren Constantijn en Christiaan Huygens briljante mannen uit de zeventiende eeuw. Hieraan herinnert Huygens' Hofwijck ons nog steeds: "De man die Hofwijck stichtte, heeft wijselijk gedaan."²

Geeske Bisschop, 17 maart 2018

2. Constantijn Huygens in zijn gedicht 'Hofwijck', regel 2316-17.